

AZ EGYETEMES BIBLIOGRÁFIAI SZÁMBAVÉTEL (UNIVERSAL BIBLIOGRAPHICAL CONTROL-UBC)

Dáczér Éva

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

A könyvtári munkafolyamatok a világon mindenütt egyformák. Bármilyen nyelven is beszéljenek a könyvtárosok, abban megegyeznek, hogy többé-kevésbé azonos a tevékenységük, jóllehet óriási különbség van országoként a követelmények színvonalában és az alkalmazott munkamódszerekben. Az általános társadalmi szükséglet azonban tulmutat e különbségeken, és ezért adottak a lehetőségek - ma jobban, mint valaha - a nemzetközi szintű együttműködésre a könyvtári világban, melynek egyik legutóbbi vívmánya az egyetemes bibliográfiái számbavétel /UBC/ rendszerének koncepciója.

Az UBC az IFLA által felvetett és az UNESCO által elfogadott átfogó elgondolás bibliográfiái adatok világméretű számbavételére abból a célból, hogy minden országban elsőként a könyvek, később egyéb dokumentumok alapvető bibliográfiái adatai nemzetközileg elfogadott formában, gyorsan és egyetemesen hozzáférhetőek legyenek az adott ország nemzeti bibliográfiái szolgáltatásán keresztül. Az UBC rendszerének tervezésénél az IFLA kiinduló álláspontja az, hogy minden országnak felelősséget kell vállalnia kiadványai bibliográfiái számbavételéért a nemzetközi szabványokkal összhangban. A világ valamennyi országa részt vállalhat és kaphat az UBC-ből - függetlenül a közreadott dokumentumok számától, gazdasági adottságoktól, gépi ellátottságtól stb. - amennyiben követi az egyetemes előírásokat, mintákat. Az UBC az országos szervezetek olyan hálózatát tételezi fel, mely nemzetközi szintű rendszerbe építve /integrálva/ a kiadói, közreadói, könyvtári tevékenység széles körét öleli fel.

Sem a bibliográfiái számbavétel gondolata, sem az egyetemesség követelménye nem új a könyvtárosoknak. Ez ideig is megkísérelték nagyszabású vállalkozások a megjelent irodalom nyilvántartását egy ország, illetve nyelvterületre nézve; szakterületenként, nemzetközi összefogással; kurrensen, retrospektíven; első-, másod-, harmadfokú bibliográfiái szinten. Elég csak BESTERMAN, Th.: A world bibliography of bibliographies and of bibliographical catalogues, calendars, abstracts, digests, indexes and the like. Vol. 1-5. 4.ed. 1965-1966. eleve kudarca ítelt vállalkozását és ellenpontként a sikeres nemzetközi szak-

mai tájékoztatási rendszert, a Chemical Abstracts-et említeni. A meglévő bibliográfiai szolgáltatások, tájékoztatási források és vállalkozások, kísérletek azonban mindenképpen részesedmények, még ha egy ország vagy nyelvterület könyvterméséről számolnak is be, vagy olyan jelentős tudományág tájékoztatását szolgálják, mint a kémiaé. Ezenkívül a tudományok mai szerkezetében, az inter- és multidiszciplináris tudományok körében a kutatók igénye nemcsak a tárgykörök szélesebb rétege felé, de legalább olyan mértékben az eredeti forrásokra irányul, és a másod-, harmadfokú bibliográfiai tájékoztatási segédletek mellett így kerül előtérbe átfogóan és nemzetközi szinten az elsődleges bibliográfiai tájékoztatás kérdése. E jelenség szorosan összefügg a korszerű könyvtári rendszerrel szemben támasztott hármas követelménnyel, mint:

- az állomány megőrzése;
- az információs források szervezése;
- a felhasználók ellátása a szükséges és kívánt információval.

Ez utóbbi gyors és hatékony megvalósításához a könyvtárosnak tudnia kell: mit, hol, milyen formában publikáltak, és hogyan lehet az irodalomhoz hozzáférni. A gondolatkör így bezárul: az egyetemes bibliográfiai számbavétel a hatékony tájékoztatás érdekében megvalósítandó követelmény a világ könyvtári közvéleménye számára.

Az UBC életreszólítása körül két szervezet jeleskedik, az UNESCO és az IFLA, több szervezet munkája pedig, mint a FID és az ISO/TC46 számos vonatkozásban kapcsolódik az elgondolásokhoz. Az UNESCO-nak testre szabott feladata az UBC szervezése, hiszen fennállása óta mindenkor egyik fő célkitűzésének és működési területének a bibliográfiai tevékenység fejlesztését tartotta. Az IFLA pedig az elmúlt évek során számos feladatot végzett el /gyakran UNESCO támogatással/ idetartozóan - ha még nem is ezzel a névvel illetve - a Bibliográfiai, Katalógizálási, Gépesítési, Statisztikai és Szabványosítási Bizottságokban /tájékoztatás összeállítás a nemzeti bibliográfiákról; nemzetközi szabványok létesítése; tanulmányok a gépi rendszerek kompatibilitásáról stb./.

A döntő lépést az UBC megszervezésére az 1969. évi kopenhágai IFLA kongresszuson rendezett katalógizálási szakértők nemzetközi tanácskozása /International Meeting of Cataloguing Experts, IMCE/ jelentette, nevezetesen HONORÉ, S. asszony előadásának határozatként elfogadott javaslata /1/. Ezt követően KALTWASSER, F.G. /2/ megfogalmazta az UBC feladatát: " egy adott könyvről megszületése pillanatában pontos és teljes adatközlés. A gyorsaság, pontosság és egyszerűség kedvéért ennek a hazai nemzeti bibliográfián keresztül kell történni, méghozzá számítógépes visszakeresésre alkalmas adatközlési formában"; továbbá alaposan és kategorikusan kidolgozta az UBC alapelveit, követelményeit. Pontossági sorrendben három problémára tért ki, mint:

- a bibliográfiai adatok forrásainak, a nemzeti bibliográfiáknak tartalmi köre;
- a kompatibilitás érdekében szükséges szabványosítás;
- az adatok gyors aramlását biztosító szervezési kérdések.

Az IFLA megfelelő tanulmányozás után 1973-ban a grenoblei konferencia vezető témájaként az UBC-t jelölte meg. A fejlődő országok könyvtárosai részére tartott pre-szeminárium is az UBC tárgykörében rendezett egyaránt sikeresnek deklarált kerekasztal konferenciát. Számos előadás hangzott el a témáról, melyek külön kötetben kiadásra is kerülnek 1974 folyamán /Universal Bibliographical Control. Papers presented at the 39th General Council Meeting Grenoble 1973./3//. Jelentős határozatok születtek: a Bibliográfiai Bizottság 1974-re összeállítja a meglévő nemzeti bibliográfiák szinoptikus táblázatát, 1975-re pedig a fejlődő országok bibliográfiai tevékenységére vonatkozó irodalom indexét. A Könyvtárközi Kölcsönzés és Központi Nyilvántartások Bizottsága számol azzal a lehetőséggel, hogy az UBC növelni fogja a könyvtárközi kölcsönzés szerepét. Az UNESCO pedig több kutatási szerződést kötött az IFLA-val az UBC témáján belül.

Az IFLA az egyetemes bibliográfiai számbavétel szervezésénél elismerte alapvető követelményként a rendszer megvalósításának világméretű szükségletét, továbbá a nemzeti bibliográfiai intézményeknek azt a kettős szerepét, mely az egyes országok bibliográfiai nyilvántartásában és az adatok egyetemességének biztosításán keresztül az UBC-be történő integrálásában nyilvánul meg.

E felismerés realizálásaként az IFLA Végrehajtó Bizottsága elhatározta, hogy 1974. június 1-től felállítja az egyetemes bibliográfiai számbavétel /UBC/ nemzetközi hivatalát londoni székhellyel. A hivatalt egy négytagú irányító bizottság és egy tanácsadó bizottság vezeti. Az irányító bizottság elnöke Rutherford D. ROGERS, a Yale Egyetem könyvtárosa. A tanácsadó bizottság az IFLA azon szakembereiből áll, akik az egyetemes bibliográfiai számbavételben /UBC/ érdekeltek: Bibliográfiai Bizottság, Katalógizálási-, Gépesítési-, Sorozati Kiadványok, valamint a Szabványosítási Bizottságok, továbbá a Nemzeti és Egyetemi Könyvtári Szekciók tagjai biztosítják egyéb szervezetek képviselését is. Az IFLA Végrehajtó Bizottsága részéről VOSPER R. alelnök nyújt a hivatalnak segítséget a kezdeti időszakban.

Az UBC koncepciója létrejöttének előzményéhez szorosan hozzátartozik az a körülmény, hogy a tudományos és technikai fejlődés az elmúlt évtized során számos változást hozott a könyvtári világ számára, kitárta a kapukat a nemzetközi összefogáson alapuló vállalkozások előtt. Különösen három fejlődési vívmány lendített sokat az UBC elgondolásán. Elsőnek említendő a tudomány megváltozott szerkezete, a tudományok iránt megnövekedett igény, és ezzel együtt a könyvtárak potenciális igénylőinek megnőtt száma. Szorosan ezután következik a Library of Congress vívmánya a megosztott katalógizálás terén, mellyel megoldották az amerikai egyetemi könyvtárak kritikus állapotát. Vizsgálatok, felmérések után elfogadták az egyes országok nemzeti bibliográfiai adatszolgáltatását, és ezuton szélesebb körű gyarapítási politikát, tájékoztatást valósítottak meg. Ide tartozóan ugyancsak amerikai vívmány a PL 480 /Public law 480 book offices/ elnevezésű könyvhivatalok létesítése azokban az országokban, ahol szegényes az amerikai könyvtárak ellátottsága /pl. India, Pakisztán, EAK stb./. E szervezéssel 1972-ben pl. az indiai hivatal 40 000 /beleértve Ceylont és Nepált is/ tételt gyűjtött be és dolgozott fel. A PL 480 bebizonyította, hogy lehet feldolgozó központokat létesíteni, és ezek regioná-

lis központi szerepet tölthetnek be./4/. A harmadik fejlődési vívmányt a számítógépek jelentették, melyek szédületes gyorsasággal robbantak a könyvtárak életébe, mintegy katalizátorként egyéolvasztották a könyvtári közösséget. Számítalan előnyük mellett különösen két vonatkozásban nyújtottak sokat a könyvtáraknak: alacsonyabb fokon megkönnyítették a manuális, rutinmunkák terhét; magasabb szinten pedig lehetővé tették a bibliográfiai kommunikáció gépi olvasásu formájának hihetetlen gyors továbbítását egyik országból a másikba. Ennek eredményeként máris megvalósult a mágnesszalagok cseréje /MARC program/. Nemzetközi szakmai tájékoztatási rendszerek jöhettek létre - INIS, AG-RIS -, bebizonyítván mind a nemzetközi együttműködés, mind a számítógépes tájékoztatás életképességét. Ehelyütt kell említést tenni a tudományos és műszaki tájékoztatás szervezésének nemzetközi méretű vállalkozásáról, az UNISIST-ről is, mely nincs ellentétben a bibliográfiai adatok számbavételének koncepciójával, ellenkezőleg, az UBC azt kiegészíti. Mint ahogy az UNISIST-rendszer egyik eleme az időszaki kiadványok nemzetközi nyilvántartási rendszere /International Serial Data System, ISDS/, ugyanúgy a nemzeti könyvtárak együttműködésére épülő vállalkozás az UBC.

A nemzeti bibliográfiák hálózatára épülő UBC koncepciója szoros összefüggésben van a nemzeti könyvtáraknak e téren betöltött szerepével, valamint a köteleespéldány szolgáltatás jogi szabályozásának a kérdésével. Már KALTWASSER, F.G. /2/ cikke rámutatott e problémák láncolatára, majd a 39. grenoblei IFLA kongresszus számos előadása foglalkozott e problémával. Először is a könyvtárosok bizonytalanok annak megítélésében, hogy nemzeti bibliográfiákban milyen mértékben van az irodalom regisztrálva. Pl. a Szovjetunióban köteleespéldány szolgáltatás biztosítja központi és köztársasági szinten a vonatkozó könyvtárak ellátását a kurrens megjelenésű hazai irodalommal. Ugyanakkor a nemzeti bibliográfia közreadása nem a nemzeti könyvtár, hanem egy speciális szervezet - a Knizsnaja Palata, - feladata. Az USA-ban, ahol a kiadóvállalatok évente 100 000-es nagyságrendben publikálnak, a nemzeti bibliográfia szerepét hat szolgáltatás tölti be. Viszont a kiadványok maradéktalanul eljutnak a Library of Congress gyűjteményébe, nem kötelesepéldány szolgáltatás, hanem a copyright védelmének jogi szabályozása értelmében. Egyes országokban a kötelesepéldány szolgáltatás régi keletű - Finnország, Svédország, Magyarország -, másokban viszont egészen új - Belgium /1965//4/. A kötelesepéldány szolgáltatás jelentősége az UBC szempontjából kétségtelen, mégis az egyes országokban kialakult kiadói, közreadói, terjesztési gyakorlat eltérő volta miatt nem látszik reális célkitűzésnek egyöntetű jogi szabályozás bevezetésére való törekvés. A könyvtári és információk közösségnek inkább arra kell törekednie egy-egy országon belül, hogy a bibliográfiai számbavétel lehetőleg teljes legyen, vagyis a meglévő jogi szabályozás alapján minden dokumentum - az ún. "nem könyvjellegű" kiadványok is, melyek egyébként elég lassan kapnak helyet a nemzeti bibliográfiák tartalmában, mint efemeridák, időszaki kiadványok, térképek, partitúrák, filmek, audio-vizuális jegyzések, mágnesszalagok - kerüljenek be a nemzeti bibliográfiai rendszerbe. Hiszen sok ország bibliográfiai nyilvántartásában az új címek száma elmarad a kurrens új irodalom abszolút számától /tudományos intézetek és egyesületek jelentései; hivatalos kiadványok; politikai pártok, szakszervezetek stb./. E követelmény megvalósításához szükséges annak felmérése, hogy milyen mérvű a

százalékos nagyságrendje annak az irodalomnak, amelyik nem kerül be a nemzeti bibliográfiába, továbbá mely típusú dokumentumok esnek e kategóriába. Feltehetően az előbb említettek. A British Library mintavétel útján végzett kimutatása szerint /5/ 1972-ben a kiadványok 85%-a jutott el a copyright hivatalhoz, a kimaradt 15% kb. évente 4500 egységnek felel meg /beleértve az ujranyomásokat is/. Különböző felmérések szerint /4/ az audio-vizuális dokumentumok 48%-a nem kerül be a meglévő bibliográfiai nyilvántartásokba. Ezenkívül eltérő az egyes országok gyakorlata nyelvi, irodalompolitikai, történeti szempontból a tekintetben is, hogy a hazai szerzőknek az országon kívül megjelent műveit nyilvántartják-e vagy sem.

Az UBC szempontjából a nemzeti bibliográfiák izgalmas tartalmi kérdéséhez tartozik az időszaki kiadványok analitikus feltárása. Jelenleg kb. 20 országban - eltérő formában és jellegben - a nemzeti bibliográfiák folyóiratoikként is regisztrálnak. Különösen figyelemre méltó a Szovjetunió bibliográfiai tevékenysége a folyóiratoikk-irodalom számbavétele terén. A Letopisz' Zsurnalnüh Sztatej című, ugyancsak a Knizsnaja Palata közreadásában, 1926 óta megjelenő repertórium évente 52 füzetben kb. 180 000 tételt dolgoz fel. A probléma az UBC esetében úgy vetődik fel, hogy az egyetemes bibliográfiai nyilvántartás rendszere milyen mértékben és milyen szelekciós kritériumok alapján tartalmazza a dokumentumtipust anélkül, hogy párhuzamos feltárást végezne a referáló, indexelő szolgáltatásokkal. Ésszerű válogatási elvnek látszik pl. a kevésbé ismert nyelvek folyóiratoikkéinak a feldolgozása, továbbá együttműködés az ISDS-el oly módon, hogy az ISDS országos központok átvennék az időszaki kiadványok tartalmi feldolgozásának a feladatát.

A lehető teljesség igényén túl az egyetemes bibliográfiai számbavétel hatékonyságának alapvető követelménye a gyorsaság, vagyis annak az időnek a minimálisra csökkentése, amíg a dokumentum közreadása és a bibliográfiai adat rendszerbe kerülése között eltelik. A megoldást két lehetőség nyújtja /mindkettőre van precedens/, illetve a kettő egyítése. Az egyik a megjelenéssel egyidőben történő katalógizálás, melyet pl. az USA-ban a Library of Congress-nek kb. 400 kiadvállalattal történt megállapodás révén a könyvtermés 55%-ánál sikerült megvalósítani. E szempontból optimális lehetőségek állnak rendelkezésre, pl. a kormányközi nemzetközi szervezeteknél, mivel kiadványaik közreadásánál általában egyszemélyben a szerző, közreadó, terjesztő szerepét játsszák. A másik megoldási lehetőséget a számítógépes rendszerek alkalmazása nyújtja, melyre ma már három éves múlt után gazdag tapasztalattal szolgált a MARC program. A MARC program Nagy-Britanniában a könyvek számítógépes bibliográfiai ellenőrzésének és a mágnesszalagon rögzített adatok nemzetközi cseréjének - elsősorban az angol nyelvterületen /Nagy-Britannia: British National Bibliography; USA: Library of Congress; Ausztrália: National Library; Canada: National Library/ - a bevezetett rendszere. Az adatok feldolgozási gyorsaságára nézve kimutatták a következőket /5/:

A könyv adatainak feldolgozási ideje MARC mágnesszalagra	%
0 - 10 nap	0,9
11 - 21 "	22,8
22 - 31 "	52,0
32 - 41 "	90,3
42 - 51 "	99,2
52 - 61 "	100,0

Az UBC célkitűzéseinek szempontjából a MARC program adatszolgáltatási gyorsaságán tehát van még mit megjavítani, pedig ez az egyik legkorszerűbb rendszer, és az UBC ügynökségnek Londonba, a British Library-ba telepítése arra a feltételezésre ad módot - az irodalomban fellelhető elgondolások alapján /4, 5/, hogy a MARC rendszer tapasztalatait, eredményeit és hibáit felhasználva kívánja az UBC világméretű hálózatát kiépíteni, esetleg egy SUPERMARC programon keresztül. Meg kell azonban azt is jegyezni, hogy az adatközlés gyorsasága szempontjából bármennyire is a számítógépes rendszer látszik optimálisnak, nem ez az UBC alapvető principiuma, és különösképpen nem az, hogy egyetlen országba telepített központ sugározza szét a feldolgozott adatokat. Ezt már KALTWASSER cikke /2/ nagyon határozottan kifejtette. Ugyanis a különféle országokból származó művek katalogizálása egyetlen helyen számítógépes keresésre alkalmas formában értékes lehet egyetlen országban, de nem tekinthető a bibliográfiai adatok világméretű számbavételére a legjobb eljárásnak, minthogy hosszabbítja azt az időt, amíg egy harmadik ország hozzáfér az adatokhoz, továbbá ez a módszer mindig magában foglal bizonyos szelekcioít.

A bibliográfiai nyilvántartás koncepciójának egyetemes alapelvét, vagyis az adatok minden ország, nép, nyelvterület számára egyformán használható voltát a nemzetközi szabványok elfogadása és alkalmazása biztosítja. Ez természetesen nem jelenti a nemzetközi szabványok merev átültetését a hazai gyakorlatba, inkább a nemzetközileg elfogadott elvek egy-egy országon belüli ésszerű adaptálását. Az országos bibliográfiai központoknak a művek tartalmát oly módon kell rögzíteni, hogy más országok számára is felhasználhatók legyenek, függetlenül a formától - katalóguskarton, bibliográfiai füzet, mágnesszalag -. A nemzetközi szabványok kidolgozásában jelentős a szerepe az ISO/TC 37 terminológiai és az ISO/TC 46 dokumentációs bizottságoknak.

Az egyetemes bibliográfiai rendszer hosszútávú terv, de megvalósításának feltételei kialakultak, sőt jó néhány országban a bibliográfiai számbavétel meglévő formái tulajdonképpen az UBC eljövendő rendszere alkotóelemének tekinthetők. Ugy véljük, hogy a 29. évfolyamába lépett, kéthetenként megjelenő, az Országos Széchényi Könyvtár köteles példány szolgáltatására épülő Magyar Nemzeti Bibliográfia is méltán tekinthető e rendszer egyik jövendő rész-elemének. A könyvtári és információk közönség várakozással és optimizmussal tekint az UBC megszervezése elé. A nemzetközi szervezetek, könyvtárak, kiadók, közre-

adók olyan közös vívmányának tekintik, amelyik az információ áramlását, ellátását, a felmerülő kérdések és problémák sokaságát hatékonyan és rugalmasan fogja megoldani, egybefoglalva sok ország, és végül célként a világ országainak együttműködési törekvését.

"" ""

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. Report of the International Meeting of Cataloguing Experts, Copenhagen, 1969. = Libri, 20.k. 1.sz. 1970. p.115-116. Appendix 3 of the Report is the text of Mme Honoré's paper.
2. KALTWASSER, F.G.: Universal Bibliographical Control /UBC/ = UNESCO Bulletin for Libraries, 25.k. 5.sz. 1971.szept./okt. p.252-259.
3. IFLA News, 1973.nov. 46.sz. p.16.
4. Universal bibliographic control: a long term policy: a plan for action. Anderson, D. IFLA, 1974. 87 p.
5. COWARD, R.E.: UBC and the British Library System. p.9. = IFLA General Council Meeting Grenoble 1973. Committee on Mechanization.

"" ""

DÁCZER É.: Az egyetemes bibliográfiai számbavétel /Universal Bibliographical Control, UBC/ rendszere

Az UBC az IFLA által felvetett és az UNESCO által támogatott átfogó elgondolás bibliográfiai adatok világméretű számbavételére abból a célból, hogy minden országban elsőként a könyvek, később egyéb dokumentumok alapvető bibliográfiai adatai nemzetközileg elfogadott formában, gyorsan és egyetemesen hozzáférhetőek legyenek az adott ország nemzeti bibliográfiai szolgáltatásán keresztül.

Az UBC életreszólítása körül két szervezet jeleskedik: az UNESCO és az IFLA, több szervezet munkája pedig mint a FID és az ISO/TC 46 számos vonatkozásban kapcsolódik az elgondolásokhoz.

A döntő lépést az 1969. évi kopenhágai IFLA kongresszuson rendezett katalogizálási szakértők nemzetközi tanácskozása /International Meeting of Cataloguing Experts, IMCE/ jelentette.

Az IFLA 1973. évi grenoblei konferenciáján vezető témaként az UBC-t jelölte meg. Számos előadás hangzott el a témáról, melyek külön kötetben kiadásra is kerülnek 1974 folyamán.

Az IFLA 1974. június 1-vel felállította az egyetemes bibliográfiai számbavétel /UBC/ nemzetközi hivatalát, londoni székhellyel.

Az UBC koncepciója létrejöttének előzményéhez szorosan hozzátartozik az a körülmény, hogy a tudományos és technikai fejlődés az elmúlt évtized során számos változást hozott a könyvtári világ számára, kitárta a kapukat a nemzetközi összefogáson alapuló vállalkozások előtt. Megváltozott a tudomány szerkezete, megnövekedett a tudományok iránti igény, és ezzel együtt megnőtt a könyvtári szolgáltatások potenciális igénylőinek száma. A Library of Congress bevezette megosztott katalogizálási rendszerét. Végül pedig megjelentek a számítógépek a könyvtárak életében, és mintegy katalizátorként egygyőlvasztották a könyvtári közösséget.

A nemzeti bibliográfiák hálózatára épülő UBC koncepciója szoros összefüggésben van a nemzeti könyvtáraknak e téren betöltött szerepével, valamint a kötelespéldány szolgáltatás jogi szabályozásának a kérdésével.

A lehető teljesség igényén túl az egyetemes bibliográfiai számbavétel hatékonyságának alapvető követelménye a gyorsaság, vagyis annak az időnek a minimálisra csökkentése, amíg a dokumentum közreadása és a bibliográfiai adat rendszerbe kerülése között eltelik. A megoldást két lehetőség nyújtja: a megjelenéssel egyidőben történő katalogizálás és a számítógép alkalmazása, melyre ma már három éves múlt után gazdag tapasztalattal szolgált a MARC program.

A bibliográfiai nyilvántartás koncepciójának egyetemes alapelvét, vagyis az adatok minden ország, nép, nyelvterület számára egyformán használható voltát nemzetközi szabványok elfogadása és alkalmazása biztosítja.

Az egyetemes bibliográfiai rendszer hosszútávú terv, de megvalósításának a feltételei kialakultak, sőt jónéhány országban a bibliográfiai számbavétel meglévő formái tulajdonképpen az UBC eljövendő alrendszere alkotóelemének tekinthetők.

Mrs. DÁCZER, É.: The system of the Universal Bibliographical Control - UBC

Proposed by the IFLA and supported by the UNESCO, UBC is a comprehensive undertaking to make sure that the fundamental bibliographical data first of books and then of other documents are available for users rapidly, universally and in an internationally accepted form through the national bibliographical services of the individual countries.

Playing prominent role in giving birth to UBC are two organizations - UNESCO and IFLA - while the work of several other organizations, e.g. FID and ISO/TC 46, are related to this undertaking at more than one point.

The decisive step in this respect was taken by the International Meeting of Cataloguing Experts, IMCE, at the Copenhagen Congress of IFLA in 1969.

IFLA designated UBC as the main topic of its Grenoble Conference of 1973. Several papers were read on this subject which will be published in a special volume some time in 1974.

On June 1, 1974, IFLA set up the international office of UBC with its headquarters in London.

Closely related with the antecedents of the UBC conception is the fact that scientific and technical development over the past decade has brought forth several changes in the library world. With the structure of science changed and with the demand on sciences increased, there has been a corresponding increase in the number of the potential users of library services. The Library of Congress introduced its shared cataloguing system. Finally, the computer has also appeared in the library life, and as a catalyzer melted the entire library community into one.

Based on the network of national bibliographies, the conception of UBC is closely connected with the role of national libraries in this field and also with the problem of the legal regulation of the copyright deposit. Beyond aiming at the most comprehensive coverage possible, one basic requirement of the effectiveness of UBC is rapidity, i.e. decreasing the time-span between the publication and the bibliographical registration of documents to a minimum. The solution is offered by two possibilities: cataloguing simultaneously with the publication and the use of computer. As regards the latter, the MARC project with its rich experiences of three years may be very instructive.

Universality as the fundamental principle of UBC, i.e. the equal usability of data for every country, nation, and language area, is ensured by the acceptance and application of international standards.

UBC is a long-range project, but conditions for its realization have been created, and in more than one country the existing forms of bibliographical control may well be deemed as constituents of the future system of UBC.

ДАЦЕР, Э.: Система Универсального библиографического контроля
(Universal Bibliographical Control, UBC)

UBC - это предложение, выдвинутое IFLA и поддержанное UNESCO для регистрации библиографических данных во всем мире с целью того, чтобы в каждой стране библиографические данные книг, а в дальнейшем и всех остальных документов были бы доступны быстро и универсально в единой форме через национальную библиографическую службу данной страны.

В создании UBC принимают участие главным образом две организации UNESCO и IFLA, а деятельность других организаций - как например FID и ISO/TC 46 во многих аспектах присоединяются к данному предложению.

Решающим шагом был конгресс экспертов по каталогизации (International Meeting of Cataloguing Experts, IMCE), проведенный в 1969 г. в Копенгагене.

На конференции IFLA в 1973 г. главной темой являлось UBC. Было прочтено много докладов по этой теме, доклады в 1974 г. публикуются в отдельном томе.

1-го июня 1974 г. в Лондоне IFLA создало международное учреждение Универсального библиографического контроля.

В разработке концепции UBC немалую роль играл тот факт, что научное и техническое развитие в прошлом десятилетии принесло много изменений для библиотек, открыло возможность для мероприятий, основанных на международном сотрудничестве. Изменилась структура науки, возросла потребность к науке, и вместе с этим повысилось число потенциальных потребителей служб библиотек. Library of Congress ввела систему разделенной каталогизации. Наконец появились ЭВМ в библиотеках и как катализаторы сливали потребителей библиотек.

Концепция системы UBC, построенной на сети национальных библиографий тесно связана с ролями национальных библиотек в данной области и с вопросом юридического урегулирования служб обязательных экземпляров.

Кроме возможной полноты основным требованием для эффективности является быстрота, то есть сведение до минимума времени от появления документа до поступления библиографических данных в систему. Решение обеспечивается двумя возможностями: выполнение каталогизации одновременно с появлением и применение ЭВМ, в котором уже накопился богатый опыт в связи с программой MARC.

Универсальный принцип концепции библиографического контроля, т.е. возможность его использования любой страной и народом обеспечивается принятием и применением международных стандартов.

Система UBC является долгосрочным планом, но условия для ее реализации уже обеспечены, даже в некоторых странах существующие формы библиографического контроля можно считать элементами будущей системы UBC.

Frau DÁCZER, É.: Das System der einheitlichen bibliographischen Aufnahme /Universal Bibliographical Control, UBC/

Das UBC ist eine durch IFLA initiierte und durch UNESCO unterstützte umfassende Konzeption von Weltmassstab mit dem Ziel, in allen Ländern die grundlegenden bibliographischen Angaben - vorerst der Bücher und sodann auch der sonstigen Dokumente, in einer international akzeptierten Form, schnell und universal über die bibliographischen Dienstleistungen des gegebenen Landes zugänglich zu machen.

Um die Schaffung des UBC bemühen sich im Besonderen die beiden Organisationen IFLA und UNESCO, aber auch die Arbeit mehrerer sonstiger Organisationen, wie der FID und des ISO/TC 46 knüpfen sich in manchen Beziehungen an dieses Vorhaben.

Den entscheidenden Schritt bedeutete die anlässlich des IFLA-Kongresses in 1969 in Kopenhagen veranstaltete internationale Beratung der Katalogisierungsfachleute /International Meeting of Cataloging Experts, IMCE/.

IFLA erklärte das UBC zum führenden Thema der Tagung an ihrer Konferenz in 1973 in Grenoble. Zahlreiche Vorträge befassten sich mit diesem Thema und sie sollen im Laufe dieses Jahres in einem Band veröffentlicht werden.

Am 1. Juni 1974 stellte IFLA das Internationale Amt für Einheitliche Bibliographische Aufnahme /UBC/ mit dem Standort London auf.

Mit der Vorgeschichte der Entstehung des UBC ist der bekannte Umstand verbunden, dass die wissenschaftliche und technische Entwicklung im Laufe des letzten Jahrzehnts viele Veränderungen in das Leben der Bibliotheken gebracht hat und die Tore den auf internationalem Zusammenschluss beruhenden Unternehmungen eröffnet hat. Die Struktur der Wissenschaften hat sich geändert und der Anspruch auf Wissenschaften hat zugenommen und gleichlaufend damit ist die Zahl der potentiellen Benutzer der Bibliotheksdienstleistungen gestiegen. Library of Congress führte sein geteiltes Katalogisierungssystem /shared Cataloging/ ein. Schließlich erschienen die Computer auch im Leben der Bibliotheken und trugen als eine Art von Katalysator zum Verschmelzen des Kollektivs der Bibliothekare bei.

Die Konzeption des auf das Netz der Nationalbibliotheken aufbauten UBC hängt eng mit der einschlägigen Rolle der nationalen Bibliotheken sowie mit der rechtlichen Regelung der Pflichtexemplarbereitsstellung zusammen.

Über das Erfordernis der möglichen Vollständigkeit hinaus ist die Geschwindigkeit ebenfalls ein grundlegendes Erfordernis der Wirksamkeit der einheitlichen bibliographischen Aufnahme. Dies bedeutet die Abkürzung der Zeit auf das Minimum zwischen der Preisgabe des Dokuments und der Eintragung seiner bibliographischen Daten in das System. Zur Lösung dieser Aufgabe bieten sich zwei Möglichkeiten: das mit dem Erscheinen gleichzeitig durchgeführte Katalogisieren und der Computereinsatz, für welche letzteren nach einer dreijährigen Vergangenheit das MARC-Programm bereits reiche Erfahrungen lieferte.

Die Realisierung der universalen Grundidee der Konzeption der bibliographischen Register, das heisst die Nutzbarmachung der Angaben gleicherweise für jedes beliebige Land, Volk und Sprachgebiet sichert die Akzeptierung und Einführung von internationalen Normen.

Das universale System der bibliographischen Aufnahme ist ein Plan auf lange Sicht, aber die Voraussetzungen für seine Verwirklichung sind bereits vorhanden, in einer Zahl von Ländern können sogar die vorhandenen Formen der bibliographischen Aufnahme schon als Bestandteile des zukünftigen Systems des UBC betrachtet werden.